Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

"**ЗАТВЕРДЖУЮ**"
Директор Навчально-наукового
інституту «Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

"27"серпня 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

«СВІТОВА ЕКОНОМІКА І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»

рівень вищої освіти — перший (бакалаврський)

галузь знань — С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»
D «Бізнес, адміністрування та право»

спеціальність — С3 Міжнародні відносини; D3 Менеджмент, D7 Торгівля

освітні програми — «Міжнародна логістика»

вид дисципліни — обов'язкова

ННІ: «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
«27» серпня 2026 року, протокол №1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Олена ДОВГАЛЬ, д-р екон. наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин та логістики ХНУ імені В. Н. Каразіна;
Анастасія РУДИЧ, асистент кафедри міжнародних економічних відносин та логістики ХНУ імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики
Протокол № 1 від 26 серпня 2026 року

Завідувач кафедри

_____ Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна логістика»

Гарант освітньо-професійної програми

_____ Сергій БЕРЕНДА

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Протокол № 1 від 27 серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії

_____ Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма вивчення обов'язкової дисципліни **«Світова економіка і міжнародні економічні відносини» ОК17** складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародна логістика» підготовки бакалавра за спеціальністю С3 Міжнародні відносини; D3 Менеджмент, D7 Торгівля.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1.Мета викладання навчальної дисципліни ОК17 – формування системи спеціальних знань з проблем розвитку та сучасного стану світової економіки і міжнародних економічних відносин (МЕВ) для фундаментальної та спеціальної економічної освіти та для практичної діяльності у сфері національного і світового господарства.

1.2.Основні завдання вивчення дисципліни ОК17:

– формування у студентів системи знань про світову економіку та основні форми міжнародних економічних відносин, сучасні форми активізації міжнародних економічних відносин;

– вивчення основних закономірностей розвитку сучасної світової економіки і міжнародних економічних відносин, шляхів та особливостей їх реалізації як загалом, так і на прикладі країн, інтеграційних об'єднань, регіонів світової економіки;

– визначення місця і ролі України в системі світової економіки і міжнародних економічних відносин.

1.3.Кількість кредитів – 4

1.4.Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни **ОК17***
Обов'язкова
Денна форма навчання
Рік підготовки
2-й
Семестр
3-й
Лекції
16 год.
Практичні, семінарські заняття
32 год.
Самостійна робота
72 год.
У т.ч. індивідуальні завдання
курсова робота -30 год.

* у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

1.6. Перелік компетентностей, що формує дисципліна за ОК17:

– формування інтегральної компетентності:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері міжнародної логістики, зокрема, щодо оптимізації міжнародних ланцюгів поставок, митного оформлення та дотримання регуляторних вимог, управління ризиками, налагодження комунікації з міжнародними партнерами, оптимізації витрат, адаптації до глобальних тенденцій, підтримки клієнтського сервісу тощо, а також у процесі навчання, що передбачає застосування

новітніх теорій та методів при здійсненні прикладних досліджень явищ і процесів, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

– формування наступних загальних компетентностей:

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК14. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

– формування наступних фахових компетентностей:

ФК1.1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

ФК1.2. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

ФК1.3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

ФК1.4. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

ФК1.5. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

ФК4.2 Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, інструментів та принципів регулювання міжнародної торгівлі, в тому числі митного регулювання та логістичного забезпечення.

ФК4.3. Здатність застосувати правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку різних видів зовнішньоекономічної діяльності

1.7. Заплановані результати навчання за ОК17:

РН 11. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН 13. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень

РН 14 Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН 15. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН 16. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН 17. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН 32. Вміти здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, інструментів та принципів регулювання міжнародної торгівлі, в тому числі митного регулювання та логістичного забезпечення.

РН 33. Застосувати правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин у зовнішньоекономічній діяльності.

1.8. Передумови вивчення ОК17: Історія України: цивілізаційний вимір, Мікроекономіка та макроекономіка, Країнознавство, Підприємництво та торгівля, Міжнародні відносини та світова політика, Інституційна структура міжнародних економічних відносин.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОК17

Тема 1. Світова економіка як глобальна система

Формування світової економіки. Глобальна трансформація глобальної економіки. Закономірності розвитку глобальної економіки. Сучасні вектори розвитку глобальної економіки.

Тема 2. Ресурсний потенціал глобальної економіки

Природні ресурси сучасної світової економіки. Трудові ресурси глобальної економіки. Технологічні та інформаційні ресурси глобальної економіки. Фінансово-кредитні ресурси глобальної економіки.

Тема 3. Галузева структура глобальної економіки

Промислове виробництво у глобальній економіці. Агропромисловий комплекс глобальної економіки. Транспортно-логістична система глобальної економіки. «Третій сектор» і соціальна економіка у сучасному світі.

Тема 4. Міжнародні економічні відносини та міжнародний поділ праці у глобальній економіці

Сутність та етапи розвитку міжнародних економічних відносин. Система міжнародних економічних відносин. Формування та чинники розвитку міжнародного поділу праці. Напрями міжнародного поділу праці.

Тема 5. Міжнародні торгівля та науково-технологічний обмін у глобальній економіці

Структура та показники міжнародної торгівлі у глобальній економіці. Система регулювання міжнародної торгівлі у глобальній економіці. Логістичні послуги у сучасній міжнародній торгівлі. Сутність міжнародного науково-технологічного обміну.

Тема 6. Міжнародна міграція робочої сили у глобальній економіці

Сутність міжнародної міграції робочої сили. Соціально-економічні наслідки міжнародної міграції у глобальній економіці. Міжнародний ринок праці у глобальній економіці.

Тема 7. Міжнародні валютно-фінансові відносини та рух капіталу у глобальній економіці

Валютно-фінансова система: сутність та складові. Світова валютна система та її еволюція. Валютні курси і валютні ринки у глобальній економіці. Міжнародний рух капіталу та міжнародні кредитні відносини. Міжнародне інвестування у глобальній економіці.

Тема 8. Міжнародна економічна інтеграція у глобальній економіці

Сутність, форми та наслідки міжнародної економічної інтеграції. Позитивні та суперечливі наслідки міжнародної економічної інтеграції. Інтеграційні процеси у глобальній економіці. Сучасні тенденції розвитку інтеграційних процесів у глобальній економіці.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОК17

Назви тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
Тема 1. Світова економіка як глобальна система	11	2	4			5

Тема 2. Ресурсний потенціал глобальної економіки	11	2	4			5
Тема 3. Галузева структура глобальної економіки	11	2	4			5
Тема 4. Міжнародні економічні відносини та міжнародний поділ праці у глобальній економіці	11	2	4			5
Тема 5. Міжнародні торгівля та науково-технологічний обмін у глобальній економіці	11	2	4			5
Тема 6. Міжнародна міграція робочої сили у глобальній економіці	11	2	4			5
Тема 7. Міжнародні валютно-фінансові відносини та рух капіталу у глобальній економіці	12	2	4			6
Тема 8. Міжнародна економічна інтеграція у глобальній економіці	12	2	4			6
Курсова робота	**30**					**30**
Усього за курсом	**120**	**16**	**32**			**72**

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ, ЛАБОРАТОРНИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Світова економіка як глобальна система	4
2.	Тема 2. Ресурсний потенціал глобальної економіки	4
3.	Тема 3. Галузева структура глобальної економіки	4
4.	Тема 4. Міжнародні економічні відносини та міжнародний поділ праці у глобальній економіці	4
5.	Тема 5. Міжнародні торгівля та науково-технологічний обмін у глобальній економіці	4
6.	Тема 6. Міжнародна міграція робочої сили у глобальній економіці	4
7.	Тема 7. Міжнародні валютно-фінансові відносини та рух капіталу у глобальній економіці	4
8.	Тема 8. Міжнародна економічна інтеграція у глобальній економіці	4
	Разом	**32**

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ теми	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
		денна
1.	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Світова економіка як глобальна система	5
2.	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Ресурсний потенціал глобальної економіки	5
3.	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Галузева структура глобальної економіки	5
4.	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Міжнародні економічні відносини та міжнародний поділ праці у глобальній економіці	5
5.	Вид: позааудиторна	5

	Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Міжнародні торгівля та науково-технологічний обмін у глобальній економіці	
6.	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Міжнародна міграція робочої сили у глобальній економіці	5
7.	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Міжнародні валютно-фінансові відносини та рух капіталу у глобальній економіці	6
8.	Вид: позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою Міжнародна економічна інтеграція у глобальній економіці	6
	Підготовка курсової роботи	30
	Разом	**72**

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальним навчально-дослідним завданням є підготовка **курсової роботи.**

Мета курсової роботи полягає в засвоєнні та розширенні студентами теоретичних знань, опануванні навичок самостійного вивчення матеріалу з дисципліни «Світова економіка і міжнародні економічні відносини», вмінні узагальнювати вивчений матеріал і робити об'єктивні висновки. Текст роботи повинен відображати самостійність авторського дослідження.

Курсова робота має бути виконаною та оформленою з дотриманням усіх технічних вимог до наукових робіт. Текст роботи має бути набраний на комп'ютері через 1,5 міжрядкових інтервали на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Шрифт Times New Roman, 14 пт. Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: лівим – 20 мм, правим – 15 мм, верхнім – 20 мм, нижнім – 20 мм. Абзацний виступ має бути скрізь однаковий – 1,0 см. Загальний обсяг роботи має становити 25–30 сторінок (враховуються титульний аркуш, вступ, 2 розділи, висновки, але без урахування списку використаних джерел та додатків)

Детальні вимоги до підготовки та захисту курсової роботи містяться в дистанційному курсі **Світова економіка і міжнародні економічні відносини** на платформі Moodle, режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=14208

Тема курсової роботи вибирається студентами зі списку, що пропонується:

1. Світове господарство: сутність та сучасні тенденції розвитку.
2. Значення світогосподарських зв'язків для національної економіки.
3. Глобалізація світової економіки: зміст і перспективи.
4. Проблеми та перспективи формування глобального ринку.
5. Міжнародне виробниче кооперування: основні напрямки і тенденції розвитку.
6. Міжнародна спеціалізація національної економіки і тенденції її зміни в сучасних умовах.
7. Діалектика внутрішньоекономічних і зовнішньоекономічних інтересів країни.
8. Міжнародний поділ праці: зміст, форми, чинники розвитку.
9. Україна в міжнародному поділі праці: стан, проблеми та перспективи.
10. Вплив глобалізації світової економіки на ринок праці.
11. Україна на світовому ринку праці.
12. Фактори економічної взаємозалежності країн у сучасному світі.
13. Міжнародна економічна інтеграція: зміст, форми, умови розвитку.
14. Стан і перспективи розвитку європейської економічної інтеграції.
15. Інтеграційне співробітництво країн СНД.
16. Участь України в інтеграційних процесах сучасного світу.
17. Механізм, напрямки та проблеми співробітництва України з ЄС.
18. Європейська економічна інтеграція та її вплив на економічні інтереси України.
19. Участь України в діяльності міжнародних економічних організацій.
20. Інтереси та потенціал України у розвитку економічних зв'язків з Росією.

21. Зростання значення міжнародної торгівлі в національній економіці.
22. Масштаби, структура і тенденції розвитку світової торгівлі.
23.Товарна структура світової торгівлі: сучасні тенденції і перспективи.
24. Географічна структура світової торгівлі: стан і перспективи.
25. Конкурентоспроможність країн в умовах глобалізації світових ринків.
26. Світовий ринок послуг: становлення та особливості розвитку.
27. Світовий фінансовий ринок: структура, динаміка, перспективи.
28. Сучасні світові товарні ринки і Україна.
29. Україна на світовому ринку товарів і послуг.
30. Конкурентоспроможність вітчизняного виробника на світовому ринку.
31. Структура і динаміка торговельного балансу України.
32. Сучасні інструменти державного регулювання міжнародної торгівлі.
33. Лібералізація та протекціонізм в зовнішньоторговельній політиці України.
34. Демпінг і антидемпінгові процедури в міжнародній торгівлі.
35. Проблеми недобросовісної конкуренції: зарубіжний та вітчизняний досвід.
36. Міжнародна конкуренція і конкурентоспроможність: переваги, форми, напрямки розвитку.
37. Ефективність моделі відкритої економіки (на прикладі конкретної країни).
38. Форми і методи міжнародної конкуренції на світовому ринку.
39. Конкурентоспроможність міжнародних фірм і фактори, що її визначають.
40. Міжнародна торгова політика в рамках ГАТТ / СОТ.
41. Міжнародна мобільність факторів виробництва: причини, наслідки.
42. Міжнародний рух капіталу: його цілі, форми та сучасні тенденції.
43. Проблеми виникнення кризи зовнішньої заборгованості в світі і шляхи її подолання.
44. Роль держави в залученні і регулюванні закордонних інвестицій.
45. Зростання прямих закордонних інвестицій і значення транснаціональних корпорацій.
46. Наслідки діяльності ТНК в світовому господарстві і проблеми її регулювання.
47. Світовий ринок технологій: структура, особливості, сучасні тенденції.
48. Міжнародний науково-технологічний обмін в сучасній світовій економіці.
49. Проблеми і перспективи участі іноземного капіталу в економіці України.
50. Потенційні і реальні умови залучення іноземних інвестицій в економіку України.
51. Міжнародна міграція робочої сили, її види, динаміка.
52. «Витік умів» в сучасному світі: причини, напрямки, оцінка наслідків.
53. Науково-технічна революція (НТР) і її вплив на розвиток світової економіки.
54. Світовий валютний ринок: сучасні тенденції і перспективи.
55. Роль міжнародних фінансових організацій у функціонуванні світової валютної системи.
56. Єдина валюта країн ЄС - євро: проблеми і перспективи.
57. Вплив МВФ на світову економіку.
58. Роль Світового банку в економічному розвитку країн світу.
59. ОЕСР: цілі діяльності, функції, вплив на світову економіку.
60. Регіональна інтеграція у валютно-фінансовій сфері: світовий досвід та можливості його використання в інтеграційних об'єднаннях за участю України.
61. Вільні економічні зони та їх роль в залученні іноземного капіталу.
62. Місце і роль США у світовій економіці.
63. Місце і роль Європейського Союзу у світовій економіці.
64. Місце і роль Японії у світовій економіці.
65. Місце і роль Китаю у світовій економіці.
66. Держави АСЕАН в системі світового господарства.
67. Держави Магрібу в системі світового господарства.
68. Еволюція північноамериканської економічної інтеграції: від НАФТА до USMCA.
69. Глобальні проблеми сучасності: причини, наслідки, шляхи вирішення.
70. Економічна безпека і проблеми її забезпечення в сучасній світовій економіці.
71.Національна економічна безпека України: шляхи її забезпечення.

72. Економічне зростання та проблеми споживання природних ресурсів у світі.
73. Світова і національна енергетична безпека.
74.Структура та тенденції розвитку паливно-енергетичного комплексу в світовій економіці.
75.Виробництво і споживання продовольства в світовій економіці.
76. Розвиток технопарків та технополісів в світі.
77. Міжнародний венчурний бізнес.
78. Міжнародна консалтингова діяльність.
79. Офшори у світовій економіці: причини виникнення та сучасний стан.
80. Міжнародний туризм.

Критерії оцінювання підготовки та захисту курсової роботи

Критерії оцінки	Бали за шкалою
1) Студент показав глибокі теоретичні знання дисципліни; 2) оволодів первинними навичками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, творчо осмислювати, формулювати висновки; 3) дає свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження; 4) виконав роботу грамотно літературною українською мовою; 5) оформив роботу відповідно до вимог і подав її до захисту у визначений кафедрою термін; 6) на захисті продемонстрував глибокі знання теми дослідження, твердо і впевнено відповів на запитання членів комісії.	26-30
1) Студент показав досить високі теоретичні знання дисципліни; 2) оволодів первинними навичками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, але не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури; 3) дає свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження, однак відчуває труднощі щодо їх обґрунтування; 4) виконав роботу грамотно літературною українською мовою, але допустив нечисленні граматичні та стилістичні помилки; 5) оформив роботу відповідно до вимог і подав її до захисту у визначений кафедрою термін; 6) на захисті продемонстрував добрі знання з теми дослідження, відповів на запитання членів комісії.	16-25
1) Студент показав достатні теоретичні знання з дисципліни; 2) в основному оволодів первинними навичками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, однак допускає в роботі порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу, мають місце окремі фактичні помилки і неточності; 3) не може сформулювати пропозиції і рекомендації з теми дослідження або обґрунтувати їх; 4) допускає помилки в оформленні роботи та її науково-довідкового апарату; 5) допускає численні граматичні та стилістичні помилки: 6) на захисті продемонстрував задовільні знання з теми дослідження, але не зумів впевнено й чітко відповісти на додаткові запитання членів комісії.	5-15
При захисті студент проявив повне незнання досліджуваної проблеми, не зумів задовільно відповісти на поставлені питання, що свідчить про несамостійне виконання курсової роботи.	0-4

Підготовка курсової роботи регулюється положеннями про організацію освітнього процесу та про академічну доброчесність. Якщо академічну недоброчесність виявлено при перевірці курсової роботи оцінка здобувача вищої освіти за її виконання може бути знижена до 0 балів.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Використовуються такі методи навчання, як словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вирішення задач, відповіді на тести, практична робота) тощо.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Засвоєння теми (**поточний контроль**) контролюється на семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння розділів (**проміжний контроль**) – на семінарських підсумкових заняттях або виконанням індивідуальної семестрової роботи (курсової роботи).

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- інформаційні доповіді на семінарських заняттях;
- підготовка творчих завдань з мультимедійними презентаціями;
- виконання тестових завдань;
- виконання семестрової роботи (письмова форма екзамену).

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

- 2 теоретичних питання – 20 балів (10х2)
- творче питання – 20 балів

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточного і підсумкового семестрового контролю складає 100.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

<table>
<tr><td colspan="8">Поточний контроль та самостійна робота</td><td>Екзамен</td><td>Сума</td></tr>
<tr><td>Т1.</td><td>Т2.</td><td>Т3.</td><td>Т4.</td><td>Т5.</td><td>Т6.</td><td>Т7.</td><td>Т8.</td><td rowspan="2">40
(20 балів за 2 теор. питання та 20 балів за творче питання)</td><td rowspan="2">100</td></tr>
<tr><td colspan="8">60</td></tr>
</table>

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять – до 60 балів, з них: підготовка творчих завдань з мультимедійною презентацією – до 20 балів, виконання тестових завдань (поточне тестування) – до 10 балів (20 тестів по 0,5 балу за кожну правильну відповідь), підготовка та захист курсової роботи – до 30 балів.

Критерії поточного оцінювання знань студентів:

Підготовка творчих завдань з мультимедійною презентацією:

- **16-20 балів –** студент активно готує та виступає з творчим завданням в рамках теми на семінарських (практичних) заняттях, в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час презентації, глибоко та всебічно розкриває зміст своєї презентації, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, відповідає на питання інших студентів і викладача.
- **10-15 балів–** студент в цілому володіє навчальним матеріалом під час підготовки та виступу з презентацією, викладає її основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання додаткової літератури. При виступі з презентацією студенту не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі суттєві неточності та помилки.

– **5-9 балів–** студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом під час підготовки та виступу з презентацією. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування), недостатньо розкриває зміст своєї презентації, допускаючи при цьому суттєві неточності, не може відповісти на питання інших студентів і викладача.

– **1-4 бали–** студент підготував і намагався виступити з презентацією в рамках теми на семінарських (практичних) заняттях, але не володіє навчальним матеріалом, не в змозі його викласти, не розуміє теми й не розкрив зміст своєї презентації, не може відповісти на питання інших студентів і викладача.

– **0 балів –** студент не виступав з презентацією на семінарському занятті або не відвідує заняття.

Студент допускається до підсумкового контролю, якщо він захистив курсову роботу та за результатами поточного контролю набрав не менше 30 балів.

У разі прояву академічної недоброчесності на екзамені студент одержує загальну нульову оцінку.

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні екзамену

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №…

1. Етапи становлення світової економіки. *(10 балів)*
2. Сучасна зовнішньоторговельна політика держави та її види: протекціонізм та лібералізм. Неопротекціонізм. *(10 балів)*
3. *Творче завдання:* Яким чином та з якими наслідками тривають процеси міжнародної інтеграції в Азії? Наведіть приклади азійських інтеграційних об'єднань. *(20 балів)*

Критерії оцінювання відповідей під час проведення підсумкового контролю:

Критерії оцінювання теоретичних питань:

– **8-10 балів** – відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; студент впевнено володіє теоретичним та фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки, вміє виявити тенденції, визначити перспективи; студент має навички користування фактичним матеріалом і вміло застосовує його при відповідях; відповідь на теоретичні запитання дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу.

– **5-7 балів** – відповідь правильна, послідовна, логічна, але студент допускає у викладі окремі незначні пропуски теоретичного фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, орієнтується в матеріалі; студент має навички користування фактичним матеріалом.

– **3-4 бали** – студент володіє більшою частиною теоретичного фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не досить впевнено орієнтується у нормативній базі, теоретичних засадах, не завжди вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки.

– **1-2 бали** – студент виявляє незнання більшої частини теоретичного та фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки.

– **0 балів** – відповідь відсутня або не відповідає змісту завдання.

Критерії оцінювання творчих питань:

– **15-20 балів** – відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; студент впевнено володіє теоретичним та фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки, вміє виявити тенденції, визначити перспективи; студент має навички користування фактичним

матеріалом і вміло застосовує його при відповідях; відповідь на теоретичні запитання дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу.

– **10-15 балів** – відповідь правильна, послідовна, логічна, але студент допускає у викладі окремі незначні пропуски теоретичного фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, орієнтується в матеріалі; студент має навички користування фактичним матеріалом.

– **5-10 балів** – студент не володіє більшою частиною теоретичного фактичного матеріалу, допускає істотні пропуски у відповіді, не впевнено орієнтується у нормативній базі, теоретичних засадах, не вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки.

– **1-5 балів** – студент виявляє незнання більшої частини теоретичного та фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки.

– **0 балів** – відповідь відсутня або не відповідає змісту завдання.

Критерії оцінювання до всіх видів завдань (поточних та підсумкового контролю) наведені у відповідних розділах дистанційного курсу **Світова економіка і міжнародні економічні відносини** на платформі Moodle, режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=14208

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою (чотирирівнева шкала оцінювання)
90 – 100	відмінно
70 – 89	добре
50 – 69	задовільно
0 – 49	незадовільно

Використання технологій штучного інтелекту (ШІ)

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено». Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент». Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів. Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент». Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних, проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту. Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ. У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Зарахування неформальної освіти

Здобувачі можуть отримати додаткові бали за успішне проходження дистанційних курсів або тренінгів на провідних освітніх платформах, які тематично пов’язані зі змістом дисципліни і співвідносяться із загальною кількістю кредитів.

Прикладами релевантної неформальної освіти можуть бути:

– онлайн-курси (Coursera, Prometheus тощо) за тематикою, дотичною до змісту навчальної дисципліни;

– участь у сертифікованих тренінгах і семінарах, присвячених темам, дотичним до змісту навчальної дисципліни;

– сертифіковані програми за тематикою, дотичною до змісту навчальної дисципліни, проведені міжнародними організаціями чи університетами.

Умови зарахування:

– Здобувач має надати викладачеві офіційний документ (сертифікат або свідоцтво), що підтверджує успішне завершення курсу.

– Курс має бути погоджений з викладачем. Рекомендується обговорити вибір курсу заздалегідь.

Кожне звернення розглядається індивідуально. Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна. Рішення ухвалюється науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» на підставі поданого пакету документів від здобувача освіти.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Довгаль О. А. **Світова економіка і міжнародні економічні відносини**: дистанційний курс на платформі Moodle, режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=14208

2. Міжнародні економічні відносини: підручник. 2-ге вид., переробл. та доповн. / [кол. авт.]; за ред. О. А. Довгаль. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. – 852 с. https://ekhnuir.karazin.ua/server/api/core/bitstreams/8b379207-4481-41b9-869e-9bfce7712338/content

3. Світова економіка : підручник 2-ге вид., переробл. та доповн. / [кол. авт.]; за ред. О. А. Довгаль. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. – 526 с. https://ekhnuir.karazin.ua/server/api/core/bitstreams/ec2046ef-f53b-48d0-82a0-51ca9523e34e/content

4. Міжнародні економічні відносини : методичні рекомендації для самостійної роботи (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» освітніх програм «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна логістика і митна справа», «Міжнародний бізнес», «Міжнародні фінанси» та «Міжнародна електронна комерція»)/ уклад. О. А. Довгаль, К. О. Макарчук. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – 60 с. https://ekhnuir.karazin.ua/server/api/core/bitstreams/cf71fa06-dd3d-473c-84a3-e456578fc51a/content

Додаткова література

1. Горбач Л. М., Плотніков О. В. Міжнародні економічні відносини : підручник. Кондор, 2025. 432 с.

2. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / [уклад. : О. І. Заєць, Н. О. Кушнір] ; рец. : В. А. Вергун, В. П. Приходько ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Ужгородський національний університет». — Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 2023. — 360 с.

3. Міжнародні економічні відносини : підручник / А. І. Крисоватий, Р. Є. Зварич, О. М. Сохацька [та ін.] ; за заг. ред. А. І. Крисоватого, Р. Є. Зварича. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 662 с. URI: http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/47101

4. Dovgal O.A. (2026). Foreign economic factors of Poland's development within the EU: trade, investment, innovation. *Економічний простір*. №209. 2026. С. 84-88. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.209.84-88 https://economic-prostir.com.ua/article/209-zovnishnoekonomichni-chynnyky-rozvytku-polshhi-u-skladi-es-torgivlya-investycziyi-innovacziyi-in-english/

5. Dovgal O. (2025). Effects of the Transformation of the Economy of the Republic of Poland in the Process of European Integration: Foreign Economic Aspect). *Modern Economics*, 54(2025), 54-58. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V54(2025)08: URL: https://modecon.mnau.edu.ua/issue/54-2025/dovgal.pdf

6. Довгаль О.А. (2025). Розвиток торговельно-економічних відносин Польщі в умовах євроінтеграції. *Економічний простір*, № 208, С. 71-75 DOI: https://doi.org/10.30838/EP.208.71-75 https://economic-prostir.com.ua/article/208-rozvytok-torgovelno-ekonomichnyh-vidnosyn-polshi-v-umovah-yevrointegracziyi/

7. Dovgal, O. (2025). International digital trade: key areas of regulation. *Collection of Scientific Papers "Scientific Notes", 41* (4), 78-88. http://doi.org/10.33111/vz_kneu.41.25.04.05.033.039 .

8. Шевцова А.В., Довгаль О.А. (2025). Розвиток цифрової економіки України в процесі глобальної цифровізації. *Національні інтереси України*. №12(17). DOI: https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-12(17)-1190-1200 URL: https://perspectives.pp.ua/index.php/niu/article/view/33670/33638

9. Dovgal, Olena A. (2025) Digital Single Market of the European Union: Creation Strategy and Current Results. *Business Inform*. 8:96–104. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-8-96-104

10. Dovgal O.A. (2025). Features and trends of the digitalization process in the development of the green economy *Економічний простір*, № 206, С. 57-63. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.206.57-63 https://economic-prostir.com.ua/wp-content/uploads/2025/10/206-57-63-dovgal.pdf

11. Dovgal O.A. (2025). Global Market for the Newest IT Services: Current Trends and Maturity Assessment. *Економічний простір*, № 204, с. 89-94. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.204.89-94

12. Dovgal O. (2025). The Effects of Transformation of the Baltic Economies in the Process of European Integration. *Modern Economics*, 52(2025), 30-35. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V52(2025)-05.

13. Dovgal O. A., Shuba M. V. (2025). Directions and Scale of Structural Shifts in the Foreign Trade of the Baltic Countries Within the EU // *Бізнес Інформ*, № 7, с. 29-35. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-7-29-35

14. Dovgal O. (2025). Digitalization Of International Trade Relations: Advantages and Contradictions // *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University Series «International Relations. Economics. Country Studies. Tourism»*, №21. P. 38-46. https://doi.org/10.26565/2310-9513-2025-21-04 URL: https://periodicals.karazin.ua/irtb/article/view/27259

15. *Довгаль О. А.* (2025). *Сучасні тенденції розвитку окремих сегментів світового ринку IT-послуг. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". № 8 (100). Т. 2. С. 17-22.* DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-8-11321

16. Dovgal O. (2025). Features of the Process of Integration of the Baltic States into the EU. *Економічний простір*, № 203, с. 77-81. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.203.77-81

17. Dovgal O. (2025). World Experience of State Stimulation of Demand for Electric Vehicles. *Modern Economics*, 51(2025), 82-86. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V51(2025)-09

18. Довгаль О.А. (2025). Динаміка, фактори та тенденції розвитку світового ринку електромобілів. *Економічний простір*, № 202, с. 65-71. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.202.65-71

19. Белінський А.А., Довгаль О.А. (2025). Міжнародний трансфер технологій країн ЄС в умовах економічної дипломатії Євросоюзу як складова стратегії торговельної політики ЄС. *Бізнес Інформ*. №5. С. 134–140. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-5-134-140

20. *Dovgal O.* (2025). *Investment activities in the segment of the electric vehicle value chain in the ASEAN region. International scientific journal "Internauka." Series: "Economic Sciences". № 6.* https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-6-11131

21. Довгаль О.А. (2025). Інклюзивне зростання як новий критерій зеленої економіки: теорія та інструменти аналізу. *Бізнес Інформ,* № 4, с. 42-50. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-4-42-50

22. Ачкасов О. М., Довгаль О. А. (2025). АТЕС: інституціональна структура і напрямки діяльності. *Економічний простір*, № 200, с. 125-130. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.200.125-130

23. Довгаль О.А. (2025). Економічна політика переходу до зеленої економіки в умовах цифровізації. *Економічний простір*, № 199, с. 26-31. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.199.26-31

24. Шевцова А. В., Довгаль О. А. (2024). Зв'язок трансформації світової фінансової архітектури з цифровою трансформацією глобальної економіки. *Бізнес Інформ,* №3, с. 15–22. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-3-15-22

25. Dovgal O., Sidorov M. (2024). The association agreement between Ukraine and the EU: projected consequences for Ukraine's foreign trade. Economy, finance, management: world problems and development prospects: collective monograph / Andrushchak I. – etc. – International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 760 p. P. 329-343. DOI: 10.46299/ISG.2024.MONO.ECON.1.9.1 URI: https://isg-konf.com/economy-finance-management-world-problems-and-development-prospects/.

26. Довгаль О. А., Сідоров М. В. (2023). Вигоди та загрози для України від реалізації економічного співробітництва з ЄС в умовах їх асоціації. Специфіка європейської економічної інтеграції України в умовах асоціації з ЄС та розвитку нової промислової революції : монографія / кол. авторів ; за ред. І.Ю. Матюшенка. Харків : Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, С. 175-198. URI: https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/18296

27. Dovgal O., Sidorov M. (2023). Formation and Implementation of Economic Cooperation within the Limits of the Association Agreement between Ukraine and the EU. Integration mechanisms of management of innovative processes in the economy: collective monograph / Andrushko R., Andrushko O. etc. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch. P. 124-131. DOI: 10.46299/ISG.2023.MONO.ECON.3.

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Законодавство України. Верховна Рада України: https://zakon.rada.gov.ua/
2. Державна служба статистики України: https://www.ukrstat.gov.ua/
3. Національний банк України: https://bank.gov.ua/
4. Державна митна служба України: https://customs.gov.ua/
5. Міністерство економіки та довкілля України: https://me.gov.ua/
6. Міністерство фінансів України: https://mof.gov.ua/
7. Європейська комісія, Trade relations with Ukraine: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/ukraine_en
8. Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/
9. World Trade Organization: https://www.wto.org/
10. UNCTADstat: https://unctadstat.unctad.org/
11. UN Comtrade Database: https://comtradeplus.un.org/
12. World Bank Data: https://data.worldbank.org/
13. International Monetary Fund: https://www.imf.org/
14. OECD Data Explorer: https://data-explorer.oecd.org/
15. International Organization for Migration, Ukraine: https://ukraine.iom.int/